

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

CS Az év hanyatlásra közelegetével szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy ezentul is m. S z e c h e n y i I s t v á n gr. urnak az országgyűlés végre juttatásával gyakrabban 's folytonos együttmunkálása mint szinte más társaké mellett megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhokküldéssel boríték alatt egész évre 12, félre 6 p. fr. borítékalanul házhokküldve pedig egész évre 10, félre 5 p. fr. Külföldre vagy az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a bécsi cs. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belföldre pedig az ország 's kapcsolatos részei minden kir. postahivatalnál 's a szerkesztőnéknél Pesten uriteza 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén bármilyen biztos alkalom által, vagy szorgalom-és gyorskocsi útján. Minthogy a legközelebbi országgyűlésen hazánk boldogulását illető annyi 's oly fontos tárgy maradt elintézetlenül, a jövőnek beálladáig annál szükségesbb józan higgadsággal ezekről 's a társulatjokban idővel rokonlag kifejlendők körül értekezni, hogy azok, a mennyire csak eszközölhető, minden oldalulag felvilágosítva legalább némileg előkészítve szolgálhassanak a teendőkre, némileg ovadékol az elhamarkodástól, némileg tartalék-örül a netalán túlhív miatti tévuttra sodortatás ellen. Ez nagy részben a polit. lapok tiszte levén, azok érdekét is természetesen magasztalja.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztője.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország-megtiszteltetések, ki-nevezések 's halálhíradások; az augsburgi Allg. Zeitung 's iparvédegyesület; Pestmegye nov. közgyűlésének vége; Vasard megyei közgyűlés; Vas megye jelen állása; és sept. fogytáni közgyűlése; aradi vízkárosultak közti segélyosztogatás; pesti leopoldváson hazai termékeink ára)

A m e r i k a (borzasztó vihar Erie tón's melléken; a francia consul megszüntet Mexicóval minden közlekedést)

S p a n y o l o r s z á g (a cortesai küldöttség a királynénál ennek válasza; cortesai előadások rövid jellemzése; kézművesek zendülő szövetezése; Prim pöre 's elintéztése.)

A n g l i a (Wolff levele; Espartero Londonban; a királynéknak Drurylane színházbani létekor történet zajongás)

F r a n c z i a o r s z á g Joinville 's Amalehek Toulonban; polyt. iskola; pénzügyi viszonyok; vámszövetség; algiri hírek, kikötői munkálatok, Besson fölmentése.)

B e l g i u m (sz. Tamás szigetre vándorlott gyarmatosak szerencsétlen állapota 's at)

N é m e t a l f ö l d (fölrás iránti meghasonlás a két kamra közt)

S z e r b i a (felvilágosítások ez octoberi zendülésről sat.)
O l a s z o r s z á g (Arnomelléki áradások elhárításmódja)
É r t e s í t ő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő es. 's ap. kir. fels. f. e. nov. 26kai kabinetirata által felső-szülvisi N o p e s a Elek erdélyi kancellárt saját kérelmére eddigi fizetése meghagyásával nyugalmazni 's érdemei méltánylása tekintetéből Leopold-rend egykeresztével díjmentesen díszíteni, branyieskai J ó s i k a Samu udv. tanácsosrapedig legfőbb kéziratánál fogva az erdélyi kir. udv. kancellaria kormányát alelnöki cím mellett ruánzni 's egyszersmind díjmentesen belső titkos tanácsosságra emelni legkegy. méltóztatott. Továbbá

Ő es. 's ap. kir. Föls. K o v á c h Miklós erdélyi deák-szertartásu kath. püspököt a magyar kir. szentistván-rend közpékeresztjével díszíteni k. méltóztatott.

Nov. 15kán gutaítés következtében elhunyt C s a u s z I s t v á n, czimz. prépost és pécsi örkanonok, élte 58d évében. Végrendeletében általános örökösseivé a szegényeket tette; a pécsi, utcai koldulást megszüntetett intézetnek különösen 500 frtot, — a pécsi főtemplomnak pedig 4000 p. frtot hagyván. A zenészet, melyet ő maga művészetileg értett 's gyakorlott, lelkes és bőkezű pártfogóját vesztette benne. F. h. 24kén pedig elhunyt M o d r o v i c h N e p. J á n o s t b. 's Pestmegye tszltb. főszb. birája, életének 72d. évében.

(Az Augs. Allgemeine Z. 's az Iparvédegyesület.) Az augsb. közönséges lap figyelemmel kíséri élénkülő mozgalmakat, 's hol csak nagyobbserű vállalatot vesz észre hazánkban, nem mulasztja el a fölött nézetét nyilvánítani; nem állítja, hogy e' nézetek mindig olyanok, mik ellen az, ki a' dolgokat közelebről látja, sokszor alapos kifogást nem tehetne, de más részben meg kell vallanunk, miszerint külföldi lapok közt ő az, mely hasábjait főleg egy idő óta az ellen felnyitkozatának is nyitva tartja, mi által ki van kerülve az egyoldalúság. A' m. iparvédegyesület, mindjárt keletkezéének nyilvánossá tételekor, érintve volt e' lapban, mely többi közt illy értelműleg is nyilatkozott: a' szándék ellen nincs kifogásunk, habár az alapeszme egy azon téveszközök közül, melyek önmagukban hordják bukásuk okait, 's elkopnak, mielőtt a' kitűzött célra névzetemes szolgálatot tennének. A' gondolkozni szerető átlátja, hogy olly egyesület, mely tagjait kötelezi öltözékeiknek olly ipar cikkeiből kiállítására, mely még tulajdonképen nem is létezik, nem akarhat mást, mint milliókból álló néptömeget Adám apánk módjára meztelességre juttatni, ha fűgefá-levelekkel nem akarnak takarózni. Magy. ország lakosait kizárólag honi iparczikkek használatára szorítani a g y o b b zsarnokság, mint millyet a' francia forradalom e g y i k rémszakában a' Comité du salut public (közjólleti biztosság) v. győzelmi mómora közepett Napóleon a' szárazföldi keresk. zár által Európa népei irányában gyakorlott. Ezek sokkal keményebb állítások, hogysem sokáig válasz nélkül hagyhattak volna; mi csakugyan megis történt a' mondott lap A Jegyü levelezője által. Ez onnan indulva ki, hogy az iparvédegyesület nem kötelez egy tagot is kizárólag csupán magyar iparczikkek használatára, meg-

ismerteti az egyesület alapszerkeztét néhány fővonalmiban; mikből kiviláglik, hogy szabad akaratjától függ bárkinék: legyen e' tagja ez egyesületnek vagy sem; becsületszavával nem köti le magát többre egy tag is mint ennyire: ha lakhelyén aféle habár nem épen azon minőségű hazai kelme van, nem veend külföldit 's e' kötelezettség 6 évre terjed. Az alapszabályok magok igen sok rovatot vesznek ki az elzárás alól, illyenek általjában, mik tudom. művészet, egészség, keresked. ipar 's mezőgazdasági tekintetben e' hon javára szolgálnak, 's csupán külföldről szerkeztők meg. Ezen fölül minden egyes tag, beléptekor kivételeket tehet egyes cikkekre. Ezekből önként tünik ki az egyesület célja: egy részben honi ipart teremteni, más részben az évenként külföldre folyó roppant pénzösszeget lehetőleg csökkenteni, 's ez által a' honi tőkét gyarapítani. Mivel pedig M. orsz. milliói közt hihetőleg több lesz az egyesületen kívül mint belül, e' mellett maga az egyesület igen sok külföldi iparczikk használatát megengedi: látni való, miszerint nincs o' k u k szomszédinknak e' vállalkozás miatt kétségbeesni, mert e' vállalat nem a' szomszéd tartományi gyárosak megbuktatására, hanem a' honban létezők erősítésére, 's a' még keletkezendők gyámoltására tervezetett. Más szempontból tekint az iparvédegyesületet követk. cikk írja szinte az Allg. Zeitungban; ezen értekezé után elmondá, mi szép erény saját egyedi érdekünket vinni áldozatul a' közjó oltárára, 's hasonló lemondást, személyes érdekek föláldozását lát az iparvédegyesület alapító tagjai részéről, így kiált föl: 's miért nem esatlakozik e' nemes keblek vágyaihoz a' jók 's lelkesek osztatlan helyeslése, miért támadnak az önzéstelen eszmének a' hazán kívül és belül ellenségei? azon eszmének, mely elég erővel bír, hogy a' haza első hölgyei kivetközzenek a' külföld gazdag fényűzési szöveitől, oda hagyják a' divatot, mellynek eddigelé majd határtalan készséggel hódolának, 's termékre, mellyet honi kelme tán még soha nem fedett, durva ugyan de mert hazai, azért kedves honi gyár készítetté öltönyt illesszenek? — Ez az orsz. belállapotjából magyarázható; csekély népességünknek nincs elég ereje kizsákmányolni 's földolgozni azon tömérdek kincset, miket a' természet pazar jó kedvében a' magyarföld rétegeibe lerakott. Parlagon hever sok helyütt az östermő erőtül duzzadozó föld, másutt silány legelőül használatik, míg igen nagy rész posványokat táplál gazdag térein, 's legkevésbé sincs védve koronkénti áradások ellen. Közlekedési eszközöktől, egyéb európai nemzetek értelmében, mitsem tudunk; folyamok szegik át e' hazát minden irányban, folyamok, millyenekkel Európa egy népe sem dicsekhetik; ámde ezek, nem levén szabályozva, hajózásra nem egészen alkalmasok, vagy épen nem használhatók; utaink kissé huzamosb esőzés után feneketlen ingoványok, műutaknak (chaussé) pedig alig látjuk itt ott némi példány-darabkáit; vaspályák még csak papiroson léteznek. Hát mit mondjunk a' tőkepenzerekről, az anyagi emelkedés e' nélkülözhetlen tényezőiről? ezekkel nem bírnak, de nem is bírhatunk, mert eddigelé, ugszólván, mi sem történt törvényhozás útján azon akadályok elhárítására névze, miknek megszüntetést tetemesb pénzere összefolyását e' honba nem reménylhetni. Törvények végrehajtása, bírói eljárás, birtok-viszonyok, hitelintézetek, közös teherviselési aránytalanság 's t b. megannyi akadályul tekintetők a' nemzet pénzerejének tőkésítésére névze. Azonban a' munkásság szelleme hosszas szunnyadásából fölébredt, 's ma már nem egy lépés tétetett jobb jövőnk megalapítására; szó van puszták gyarmatosításáról, mocsárok lecsapoltatása 's haszonvehetővé tételéről; utak, vaspályák, gőzhajózási vonalak tervezetnek, ipariskolák 's intézetek állittatnak föl, keresked. társaság alakult, gondoskodva van kereskedői 's váltótörvényekről; ingatlan bírhatására képes a' nem nemes is, 's nem alapnélküli a' remény az iránt, hogy a' nemesség

nemsokára birtokaránylag veend részt a' közterhekben. — 'S most, midőn minden jó hazaí mulaszthatlan kötelessége oda irányozni munkásságát, hogy a' szétágzó erők egyesíttessenek, 's a' nemzeti jólét két főleome, földmívelés 's közlekedés, lehetőleg fejlesztessenek, most a' közérdeket alárendelni a' közvagyonosulm e g y i k mellékágának, 's amonnan minden figyelmes elvonni, 's e' mellék-ágra irányozni akarni szerföltött nagy hiba elannyira, hogy maguk az egyesület hobb pártolójai, higgadt átgondolás után meggyőződni leszenek kénytelenek vállalatjoknak, ha nem épen káros deczéltesztő irányra fölül. Itt a' cikk írja szettektint Magyarország iparkiallításai képessége fölött 's ezt egybeveti az évenként tapasztalt iparszaki fölhasználattal; minek eredménye, író szerint, követk. adatokra vezet: Magyarország évenként nem gyárt többet 25 ezer végposztónál; maga Reichenberg egyik cseh gyárváros szintannyi idő alatt e' nemben többet állit ki; általjában gyapju 's finom lenszövetben alig f ő d ő z i ö n e r ő b ű l s z ű k s é g e i 1/30 d á t, gyapot- és selyemkelmékben alig 1/100 d á t. Vas és finomított czukor kisebb mértékben használatik föl, mint néparánylag 's a' két cikk természeténél fogva lehetne, 's mégis ez aránylag csekély fölhasználat sem kerül ki honi gyáraiból egészen, mert az e l s ő n e k c s a k 1/3 d á t, a' másodiknak csak 1/20 d á t képes előállítani. — Fényűzési cikkek (miket író finomabb izlés 's magasb műveltség igénytárgynak hisz) pedig épen nem készíttetnek ('s ez tán a' jó ur szemében szálla?) Magyarországon az örökös tartományoknak évenként csupán fonalművekkért 1 1/2, gyapotszövetekért 10, len 's kender neműekért 3 1/2, gyapjukelmékért 6, selyemneműért 1 1/2, vas és aczélgyártványért 1 1/2, üveg szerekért 1/2; 's így összesen 30 milliónál p. p. többet fizet. Hol vannak azon száz meg száz milliók, mellyek megkivátnatnak a' honi ipar olly virágzóvá tételére, hogy e' szükségeket egytől egyig földözni bírjuk; vagy ha vannak e' honban tőkere vert milliók, miért nem fordítjuk azokat inkább alig lézengő földmívelésünk, 's pangó keresked. emelésire? — bizony bizony igen hibáznak, kik az által vélnék honi ipart teremteni 's virágzásra juttatni, ha elvonják földmívelés 's kereskedéstől a' szükséges élelmedvet, hogy általa üvegházi ipart növeszszenek, nem tudva, hogy ipar csak úgy virágozhatik, ha földmívelés 's kereskedés kezeltfogva segítik azt elő. Látható ezekből, hogy az iparvédegyesület eszméje nem korszerű, mert a' nemzet fő érdekeinek mellözését vonná szükségkép maga után, 's tévutakon fogná elpazarolni a' szerteágozásánál fogva különben is gyonge közérőt; de azonfölül az eszme gyakorlati létesítése nem is reménylhető; 's így minden lépés, melly ez irányban e' célra tétetik, közelebb viszi bukáshoz azon csekély ipart is, mivel eddigelé bírnak. Tekintve a' már létező 's iparba fektetett tőkét, mint szinte azon összegeket, mik mutatkozó nyereség esetére még e' célra fognak fordittatni, nem más az iparvédegyesület, mint ollynemű társulat, melly önérdelkei fölálodztával egyedáruskodást biztosit néhány ember számára, előre lemondva minden igényről, mi a' nemzetnek az iparüzök részéről szakmai tőkélyesbülést biztosithatna. Egyedáruság soha sem tett ipart vagy kereskedést élénkbebbé, soha tőkélyesbülést nem idézett elő egyikben is, mert kizárja az élet fő kellékét, a' szabad mozgalmat, 's nem enged szabad tért olly surlódás és versenygésnek, minő megkivátnatik arra, hogy a' külön erők egyre edződve mindig magasb munkásságra fejlődjenek. Hibát, nagy hibát követnek ott el, hol idegen áruczikkek a' honiaknál aránylag több kedvezvényben részesíttetnek, ha t. i. egyes belföldiek eleven tőkének jövedelmezése nagyobb kisebb mértékben közczélok 's közszükségek földözésire adó alá esik, mig a' külföldi szabadon árasztatja el iparczikkeivel a' haza minden piacit 's vásárit, a' nélkül, hogy akár maga az ipartőke, akár a' tulkamatozó nyereség ha nem sulyosabb, legalább a' belföldiekkel egyenlő közdő alá vol-

na vetve; ámde nem kevésbé hibázik az is — legyen kormány vagy nemzet — ki olly tiltó (prohibitív) rendszerhez nyul, millyenről itt szó van, mert a' helyett, hogy a' lehető legnagyobb rész jólléte eszközöltetnék, néhány egyes gazdagittatása fejében az egész mód nélkül szenved. —

Mi ezután mondatik, abban megfosztja író az egyesület barátit még azon reménytől is, mintha fenforgó védrendszer következtében idegen tőkék fognának e' hazába összefolyni s halomra gyűlni. Az egyesület nem birand eszközökkel arra, hogy a' hazai gyárak készítményeiket ép olly minőségben mint a' külföld s mégis olcsóbban adhassák; nem biztosíthat gyárosak s tőkepénzesek számára — szükséges törvények nem létében — jogalapu polgárilag megvédett állást; nem szereshet a' belföldi iparüzők részire hitelt, s nem lesz módja a' tőkepénzeseket céljai iránt bizalommal tölteni el; s így a' külföldi, a' helyett, hogy eddigi biztos állását elhagyva, bizonytalan fejében közénk települne, csupán árucikkjei nevét, bélyegeit stb. fogja magyarosítani, hogy biztos keletre számíthasson; szóval a' szegény vevő tulságos árral fizeti a' honinak hitt silány kelmét, de azért egy orsó-pereszlenel (fonó) sem fog szaporodni Magyarorsz. gyáripara. De föltéve a' majd lehetlent, Magyarországnak nem találvevőre az örökös tartománybeli gyártvány s később lesz kiki bármily silány honival beérni, mint külföldiért adni pénzt; — meddig fog ez erőtetett resignatio tartani? s más részben mit fog maga után vonni? Nem számíthatván a' külföld többé azon vásárra, mellyel eddig Magyarországnak birt, nem veheti nyers terményinket azon mértékben, mellyben azt eddigelé tevő, minék következtében elmarad a' 7 millió, mit eddig évenként gabnáért, el a' 6¹/₂ m. melylyet szarvasmarháért, s a' 19 m. mit szinte évenként e' honnak gyapjuért fizetett, s a' nagy birtokosak köznapin rendszeren levő csődök sokszorozva lesznek láthatók. Szerintünk ez leggyöngébb része jelen értekezésnek s ki csak kissé mélyebben tud a' dolgokba tekinteni, látni fogja, miként mind az, mi itt részint a' külföldiek ijesztgetéseül, részint honi birtokosink meghökentésire meglehetősen csattanó modorban mondatik, ép úgy vagy tán jobban használható az író ellen, mint az iparvédés ellen. Azokból, mik e' lapban legközelebb mondatnak, nem lenne nehéz az ellenvetésekre pontonként kiírni a' visszatérő választ; azonban ezt az olvasóra bizzuk, magunk csak ennyit akarván jelenleg megjegyezni: az egyesület nem fogja tehetni azt, hogy hazai iparunk mindjárt eleinte képes legyen czikkjei minőségére nézve kiállni a' versenyt külföldi hasonnemű gyártványokkal; ámde ez nem annyira aggasztó mint némely molestus jóakarónk hiszi; azok kik az iparvédegyesületet alapíták, gyarmati helyzetéből akarják hazánkat ipar tekintetében kiemelni, s azért reménylik, hogy lesz e' nemzet lelkesbeiben anynyi erkölcsi erő, mennyi megkívántatik arra, hogy néhány év alatt a' haza szebb jövőjének reménye fényesen tükrözze előttük a' különben tán fénytelen honi posztót, s a' szerett haza sebeinek gyógyulandása felejttesse velük a' kissé tán durva kelmék szurdalását. Fog e' az egyesület eszközölni illő arányt a' honi készítmények szabása iránt? könnyítendi e' s mennyiben az iparczikkék kellő helyre szállítását? fog e' biztosíthatni hitelt hazai gyárosoknak? szerencsés lesz e' megnyerni bizalmát külföldi tőkepénzeseknek stb. ezek olly kérdések, mikre legjobban megfelelhet az egyes. maga és az idő, s hisszük, miszerint ezt teendi is mindannyiszor s mindenütt, hol és hányszor annak szükségét látandja: egyéb iránt e' kérdések aligha olyanok, mellyek megoldását az egyesülettől várni nem lehetne, föltéve t. i. hogy az egyes. a' szerént fog pártoltatni, a' mint a' védésme tiszta, mellékes s főleg megtámadó (adgressív) érdekektől ment fölfogása után reményelhető. Legtöbb nyomatókat tulajdonitnak külföldiek, valahányszor hazánk viszonyit ellenszempontról tárgyalják, azon körülménynek, miszerint nálunk a' külföldi, törvény által önkény ellen biztosítva nincsen. Azon tul vagyunk már magunk is, hogy M. országot Eldoradónak higyük, s főleg mi magánytörvényi tekintetben a' személyi önállóságot illeti, átlátjuk szükségét több módosítás, pótlás, sőt némelyekben új rendelkezésnek is törvénykönyvünkre nézve, ámde azért más részt nem tartjuk hazánkat olly barbár néplakta földnek, hol az egyes polgár személye s vagyona önkény még pedig egyesek önkénye ellen védve épen nincsen. Bármennyire tökélyesbitsük is törvényinket, addig míg mi azok leszünk, mik eddig valánk, s istennek hála most is vagyunk, t. i. a' keleti raj Európa népei közepett, aligalig leend a' közünkbe vetődött idegen egészen megelégedve első tekintetre, mert törvényink, főleg a' régiek — pedig magányviszonyainkat ille-

tőleg ezek tulnyomók — a' keletiség bélyegét, nemzeti létünk félre ismérhetlen typusát viselik magukon, de azért még sem olyanok, hogy az idegennek, kit a' sors közénk hozott, e' föltőkésébe kellene esni. Nézzünk szét azok sorain, kiket e' föld hord s egével betakar, s minden lépten nyomon találkozzunk olyanokkal, kik eddig nem tarták magukat e' nemzet testvér tagjainak, s még is mi diszes, anyagi tekintetben mi kielégítő állást foglalnak el ők, s itta' magyar hazában, hol eddig önmagukat idegenekül tekinték. S még is azt mondja néhány tulbuzgó jóakarónk: nincs pénztek, nincsen nálatok elég muukás kéz, s így nem is lehet ipar, nem kereskedés; s ha mi mind ezt érezve és látva, tesziünk mindent, a' mi öröktől telik, törvény utjánis egyengetjük lassanként az ösvényt, mellyet őseink századokon át elhanyagoltak, megosztjuk a' jogokat, miknek javait apáink vérükön vásárlottak meg számunkra, törvényt szabunk minmagunkra, s lehetőleg ügyesünk kiegyenlíteni az abnormitásokat, szabadságot veszünk el magunktól, s oda adjuk ember-s polgártársainknak, hogy közelebb emelkedhessenek hozzánk, sőt utóljára így szólunk: jertek ti külföldiek, t. i. kikre ott szükség nincsen, itt olcsóbb az élelem és anyagok, itt nem fizettek adóul annyi tömérdek pénzt, mit fáradalmitok után nyeregetek; jertek, települjetekek közénk, megosztjuk veletek kenyerünk, savunk, s fogadjuk hogy testvéreileg ápolandunk titeket, s mit nálatok fölléünk, azt mástól nem veendjük; midőn mi lemondva a' kényelemtől áldozatokat akarunk tenni azok mellett, kiket külföldről honi iparunk emelésére közénk edesgetünk: akkor csakugyan kár a' soha nem szunnyadó kancsal jóakarónknak imigy kiáltozni: ne menjetek oda, mert e' nemzetnek nincsenek még szomatokra törvényei! uraim, műveltség, s méltány emberei! ne felejtsetek a' szerepeket!

Mi ezután következik, abban a' czikk írója meggyőződését fejezi ki az iránt, mit ő a' magyarországi értelmiségtől, kifejtett ellennézetei következtében, mint el nem maradhatót, mint okvetlenül bekövetkezőt vár; mivel e' meggyőződés nem több egyedi véleménynél, mit mi tisztelünk még akkor is, ha magunk ellenkezőleg volnánk meggyőződve, nem akarjuk azt a' lehetőségek calculusa alá venni annyival inkább, mert a' számítás illy neme, jöllehet annak alapos isméréstere minden lépten mon szükségünk volna, edes magy. hazánkban jóformán még terra incognita; továbbá épen nem követhetjük az író azt tere, hol ő a' magyarság tulbuzgó barátához fordulva, politikai színzetben ügyeszik föltüntetni az iparvédegyesület alapeszméjét; e' tért, vonatkozólag az egyesületre, ez kerülni fogja, köv. saját nyilatkozata szerint: „kik az iparvédegyesületet politikai czélok elérése végett hiszik alakultnak, azok szándékot gyanúsítanak, holott az egyesületnek politikával semmi köze!” mindaddig tehát, míg a' tett ellenkezőt nem bizonyít, kötelesség nyilatkozatának hiinni, s a' vesék vizsgálatát istenre bízni. — A' czikk folytán ujra statistikai adatokkal találkozunk, mellyek láttára önkénytelen is megemlékezzünk azon állításra, melly szerint azt, mi valódi hiteles számokban áll előttünk, kétségbe nem vonható igazság s biztos vezérfonál gyanánt kellene tekintenünk. Tudjuk mi igen jól, mi biztos ott az ut, hol biztos számok vezérletén indulhatunk; de ha a' kiindulási pontot kényünk szerint tűztük ki úgy intézve a' dolgot, hogy az eredvény, habár az igazság rovására, vagy annak teljes mellőztével, ígyünk szerint üssön ki, akkor veszélyesb ez ut, mint bár mi más, mert a' czáfolat reá csak úgy lehető, ha végig megyünk az egyes tételek során, s a' hibásak helyére mindenütt kétségbe nem vonható adatokat állitunk. Mi az itteni számszerinti összeállítást illeti, ez czélul tűzte ki magának kimutatni az aránytalanságot a' honunkban lakó iparüzők közt nyelvi tekintetben; eredvényül pedig föltüntetni előttünk, miként a' mi kis iparunk van is, annak alig van 1/20-a magyar kézben, míg németek, szlávok, stb. e' tekintetben száz- tul 80-ra tehetők. E' számszerinti adatokból mi is vonunk ki magunk részire egyet, s ez köv. ha meg akarunk valamit buktatni s elég merészek vagyunk, nem lehetlen czélunk elérésére számszerinti adatokat gyűjtönnünk. Végül jogszempontról tekintti író az egyesület keletkezését, s ezt még akkor is, ha legvérmesebb reményinknek megfelelne, ha ipart teremtené, pénzertő gyűjtene e' honban, függetlenné tenne idegen piacok árszabásától, nagygyá emelné földmívelés s kereskedelmünket — még ekor is roszálná! s miért? mert az egyesületet az örökös tartományok rombolására hiszi alakultnak; azon örökös tartományokéra, honnan veszély közt erős védőket, szükségben lelkes segítőt nyérünk, s várhatunk ezentul is. Ha tisztelt szomszédink olly szempontról tekintik az iparvédegyesületet, millyenből azt az örökös tartományok irányában az alapítók tekintetni

ohajtták, s ez ohajtást olly értelemben veszik féltékeny gyárnok szomszédink, millyenben az Pestmegye közgyűlésén is nyilvánítottat, t. i. csupán védő de nem megtámadó czélúnak: aligha szelidebben nem itélnék közjogi tekintetben is — mert itt csak illyenről lehet szó. — Nem akarjuk azokat, mik ugyane' czikk folytán a' határvám-vonalokról mondatnak, taglalgatni; e' vámvízszonyok sokkal nagyobb fontossággal birnak előttünk, hogysem maga értekező dr. H. ur által is néhány sorban kielégítelve érezhetők e' tárgyra nézve magunkat; e' vámvonal előbb utóbb országos tanácskozások tárgya leend Föls. urunk legközelebb k. k. válasza értelmében is, akkor majd elvállik, mennyiben voltak e' viszonyok jogszerűk s hasznosak akár egy akár másik félre nézve, addig a' milly szivesen veendünk minden e' tárgyra vonatkozó őszinte fölvilágosítást, ép olly határozottan maradunk azon meggyőződés mellett, mellyet magunknak e' viszonyok évek óta figyelmes vizsgálása által szerzünk. Egyébiránt örömmünkre szolgál tapasztalhatni, miként olyanok is, kik az egyesületet nem kelő szempontból tekintik, nem nyilatkoznak a' fölül egyáltalán rosszalólag, mint ezt épen H. tr. sok tekintetben igen jeles értekezéséből is látjuk, ki miután megismerő az egyesület pártolónak nemes lelkesültség szülte áldozatkészségét, örömmel találkozik azon kitűnő akarat-s tetterővel, melly ez alkalomkor napfényre jött, s hiszi, miszerint a' tuláradó lelkesültség esilapultával megpendített eszme tovább is hatni fog Magyarországnagyai jóllétére általánosan, különösen pedig a' honi ipar szilárdítása s fölvirágzására, mi hogy minél nagyobb mértékben teljesüljön, aggódo tisztelt szomszédink megnyugtatósával, tiszta szívünkűl kívánjuk. E—y.

Pestmegyei Közgyűlés (vége.) Itt egy más szónok által elmondott, miként már 1790ben 1. thatók illyes iparemelési ügyeket némi jelei, habár nem egészen illy irányban; mert már ekor országos vitatás tárgya volt meghatározni a' külön polgári osztályzatok illető öltözékét; 1807 b. pedig commercialis fölterjesztés útján ő föls. előtt is meg volt az eszme pendítve, melly itt s jelenleg csak szélesb alapa helyezve s nagyobb kiterjedésben tárgyalatik. Ekkor a' sor ismét a' nap vezérszónokára került, ki miután előrebocsátotta, miszerint ő s elvrokoni kések lemondani ebeli szándékokról csak legyen jobb ezélszerűbb valami, mit a' kérdéses indítvány helyébe állíthatni, ujjlag az országgyűlésre tért át, s kiemelte, hogy onnan keresked, emelésre egyelőleg eszköz sem reményelhető, sőt a' flumei s balpart vasut az előgördített nehézségek miatt úgy szilvány megbukott. Ismétli e' helyen szóló mind azt, mit nyilvánosság, gyanúsítás, és megyei pártoltatásról első beszédeben monda, s azokra nézve, kik tán nem eléggé hiszékenyek, egyik nem épen nagyon régi or. gyűléstől hoz példát, hol bizonyos nagy tekintély így nyilatkozék: ne tanuljunk csak deakul, s lesz magyar nyelv. Ne vegyünk csak honiak létében külföldi iparczikkéket, s lesz honi ipar. Mi némelyek azon észrevételét illeti: vétessek az egyesület alapterve szorosabb bonczolat alá; ebben szóló meg nem egyezhetik, mivel itt nincs arról szó, az egyesület benső organisatioja bírja e' helyeslést e' megyének vagy sem, hanem arról: helyeslik e' a' Rfdek az eszmét, s késszek e' annak pártolására? Azok nézetében sem osztozok, kik fölírast s így némileg engedélyzést javasolnak, mert szóló hiedelme s rint alkotványos szabadságunknál fogva az egyesület eszmék létesítése honunkban nem tilos. Egy fiatal gr. elzárkényülve jelenté, mennyire szerencsésnek érzi magát, hogy e' helyen első fölszólalásakor alkalma van elybarájtát illy nagyszerű ügyben esekély szavával támogatni, innét aztán indítványzó némi igazolással elmondja, mikép nem lett semmi azon fényes előterjesztésekből, mellyek 18 hónap előtt olly vérmes reményeket támasztottak, honnét továbbá következteti, miszerint helyzetünkben jobbat nem tehetünk, mint ha az indítványt szívük egész hevével pártoljuk. Végül egyik éltésb. szólt a' tárgyhöz így kiáltva föl: ember segits magad n, mert máskép isten sem segit rajtad; s fejtegetési közt példaként hozá föl, miként két hadsereg egykor olly vidékre szorult, hol semmi előleges gondoskodás takarmány iránt nem történt, ki azt hinné, ugymond, hogy a' táborok éhség s nyomorral küzdének, csalatkoznék; minden egyes lakos markotányos-sá lán s kevés idő alatt segitve volt a' harezosok baján. Így leend ez honi gyárainkra nézve is, csak előre ne esüggedjünk, hanem öröket sem tul nem becsülve sem keltetnél esekélyebbnék nem állitva szilárdul maradjunk föltett szándékunk mellett, s ne feledjük, hogy a' főnebbi mondat szerint, a' kezdemény minket illet. — A' tárgy ez oldalól eléggé meg levén vitatva, elnök ő msa kimondá a' határozatot: miszerint P. megye az egyesület eszméjét helyesli s pártolja; azon esetre pedig, ha hel-szükségeink hazai iparczikkékből leendő földterítése mellett az adózók terh. lletésétől kellene tartani, annak idejében ez ügyre nézve intézkedni fog. A' gyűlés tovább folytán magányügyek tárgyalattak. Ezek közt legelőbb is első alisp. n jelentése Kecskemét város tisztújításá iránt olvasatott; mellyből kiviláglott, milly ezélszerű eszközök használtattak arra nézve, hogy a' tisztviselők adó tartozásait behajtassanak, s tanácsstagok és választópolgárok csak olyanok lehessenek, kik egyéb képességek mellett a' rájuk eső adórészt pontosan fizetik. E' jelentés s egy másik N.-Körös városa kül- és belső tanácsa rendeztetéséről eléggé mutatja, milly nehézségeket

szükség annak legyőzni, kihoni viszonyink tömkelegében eligazodni 's a' consvetudók áthatlan szövedékeibe hatni akar; mit e' tárgyra nézve fönti zelt alispán ur fölhozott, főleg e' két városban divatozó választás 's választathatóság aljáról, a' különféle kellekekről, mikre választásoknál legtöbb ügyelet van, a' nagyobb kisebb kiterjedésről, mely szerint mindkét helyen a' választás 's választathatóság szabályza van, meggyőzőnek a' felől, miként nem-szükség Röttek és Welkerhez folyamodunk annál kevésbbé franczia elméleti új tanak honunkban átültetésén fáradozunk, ha ohajjuk hazánk fölvirágzását, hanem tanulunk, férfias türelemmel tanulunk százados institúciónk sajátosságát, természetét, viszontagságát, vagy ha ezt tennünk helyzetünknél fogva nem lehet, figyeljünk azok utmutató tanács-szavaira, kik életüket a' polgári hivatal ez alantabb köre nek szentelték, 's hosszú tapasztalás után ismériek a' nép bajait 's tudják, mik lennének az eszközök, mellyek sikert biztosítanak azon oknál fogva, mivel természetéhez gondolkodás-mód 's meggyőződéséhez volnának alkalmazva azon i' épek, mellyen segíni akarunk, 's mellyen segíni kötelességünk.

Vasboldmegyel közgyűlés Hova vezet a' pártviszály, ha mételeyével hatóságok körében dulakodik, vagy ép valamely nép nagyobb részéhez töre rézst magának, eléggé mutatja köv. közgyűlés. közlemény. Mióta Széchenyi ismertetés akadémiai beszédében az engesztelődés ígét hirdetve okszerűen kimutató, hogy a' magyar nemzetiség erősülése 's terjedése szlávajku rokonink irányában egy részben az által reménylhető, ha minden jobb érzésű magyar nyelve 's nemzetisége iránti buzgalmában lehető legtöbb türelmet tanusit; azóta a' magyarság higgadtabb baráti a' rokon és szomszéd horvátföldön vezérelvül tarták maguk előtt: kerülni mindent, mi szláv rokonai ingerültségét növelhetné, vagy erre csak ügyüyl is szolgálhatna; meg levén bensőleg győződve a' felől, miszerint minden erőszakos, habár tán szorosan véve jogszerű, lépés a' magyarok iránt rokonérzessel viseltetők részről veszélybe dönthetné, vagy legalább gyengitné az ügyet, mellyhez oly hü kedélyvel csatlakoznak. Innen magyarázható azon engedékenység 's mérséklet, mellyel a' józanabb fél mindazon méltatlankodást fogadá, miket ellenökben a' vérszemet kapott illir vagy mint ök magokat nevezgetni szeretik, nemzeti párt minden lehető alkalomkor gyakorlani nem átalott. Sok volt, mivel bennünket e' párt tulajagos hevében bántott; 's pedig bántott mint egy azon nemzet hasonló jogu tagjait, bántott mint az alkotvány védelme alatt nálunknál nem kevésb joggal állókat. Láttuk, mint felejtik a' felsőség iránti tiszteletet, 's választunk e' részben annál nagyobb hódolat volt törvényszerű előljáróink iránt; tapasztaltuk mint akarják fölízgatott kedélyük közepett álértelmezés útján elcsavarni a' világos törvények szavait, határozatokat mutatni fel ősi alkotványos jogaiknak századospor lépte iromány-csomóiból, millyen határozatok azokban soha sem foglaltattak, oly értelemben legalább, mint e' párt emberei elhithetni akarák, soha sem; vagy ha mindez nem sikerült, cézélhoz hirtelen nem vezetett, szemléltük a' szenvedélyek szilaj kitörését, melly lábaival tapodá, mit őseink ereklyéül hagytak ránk, 's mit gyermeki pietással kell vala tisztelnünk; 's mit tevénk, midőn törvényellenes eljárásuk következtében minden jogszerű fegyver kezeink közt volt! — szóltunk hozzájuk a' béke szelid szavával, 's viszonyos értesülésre hittuk föl őket, de ök eltaszták mindedig dacz közt békére nyújtott jobunkat, 's megehet tán némellyike gyávaságnak tulajdonítá, mi csak mélyebb belátás és tisztább fölfogás következtében történt. Illyen volt a' dolgok állása novemberi közgyűlésünk közeledtével, mondhatni valóban szomorú állapot minden jobb hazafi szemeiben, ki nem ön indulatit vagy szenvedélyeit istenítü a' politikai hivatalis egyszerű körében, hanem hazája jóllétét terekszik eszközölni ön személyiségének — ha kell — mellőztével is; egyrésztől az illirek naponta növekedő vakmerősége más részt a' mindinkább távozó remény szebb jövő iránt, méltán aggálylyal tölték el azok kebleit, kik a' készülő vihart látva, közeledni tudták évnegyedes közgyűlésünket; főleg miután tapasztaltattuk, mint nem marad használatlanul egyetlenegy eszköz is a' köznemesség föllázítására. Ezek előleges elgondolása végre arra bírám. főisp. helyettesünket, hogy elnökléte mellett tartandó közgyűlésünk alatt katonai karhatalmat látván szükségesnek, két zászlóaljat kérne a' Zágrában állomásozó Vimpfenféle ezredből. Am de mi történik? a' városi ns tanács egyik rögtönzött ülésében hirtelen elhatározta, ik: megtagadni a' szállást 's élelmet az érkezendő katonaságtól; hogy azonban ezen eljárásuknak némi törvéyes színe legyen, kimondatik, miszerint a' nm. H. tanács eziránt nem rendelkezett, a' tartományi biztos pedig nem, mint illett vala, az érdemes tanácsnak, hanem csak a' városkapitányának adá tudtul a' dolgot. E' határozatot tudtuk, de élelbeléptetését nem hihettük; a'

rögtöni ellenszegülést felsőbb rendelés bekövetkezteig — illy esetben a' városi tanács hatáskörén fölül esőnek tudván. Végre a' katonaság megérkezik elázva fázva sárosan lueskosan; 's a' majd utesen álló laktanya előtt soronként állittatik föl, míg az illetők szóbeli tanácsuzenet útján a' hihetlent elhinni kénytelenek! Kevés pihenet után a' hatalomkarul érkezett katonaság a' közeleső falukba vitetik szállásra, onnan némi nyugalom után Zágrába visszatérőndő; m. főispáni helyettes ur pedig a' RRekkel tartott rövid tanakodás után, ezek meg egyeztetével kijelenti, miként katonai karhatalom nélkül gyűlést tartani (tekintve a' vészjósló előzvényeket) teljességgel nem tanácsos, mi is ugyanazért további legfelsőbb határozásig elhalasztaték.

Vasbold. Szombathely octoberben. Tisztelt szerkesztő ur! Ha arra szólitana fel kegyed: adnám kis vázlatát megyének jelen politikai szellemének, csak szomorkodnom kellene — mert, a' mennyire átlátom e' feladat megfajtásának szükségét: ép annyira érzem, mikép oly kérdés van előm adva, melly megyéneken soha szövénység és soha csiklandósb problema nem lehetett, mint épen most, midőn részint „hi u s á g“ részint „ö n é r d e k“ a' legnagyobb hallámszásba korbácsolván a' kedélyeket „e l v, ü g y é s k ö v e t k e z e t e s é g“ oly csekély értékűekké lönek. Nem felejtetem azonban, mikép levelezést ígertem kegyednek, melly által bár fel nem hiva *) önként kötelességemmel tevém e' kis tájékozást, melly habár gyenge színekkel bírand is, — mert hisz a' vesék titkaiban buvárokodnom nem lehet — megyének néhány politikai jellem-vonalminak ismeretéhez még is vezetend. 'S ha igaz, 'S r é t e r“ állítása, miszerint helyzetünk ismerete szükséges, hogy a' belkormány gépe megne akadjon — mi kétségen kívül van, leendő tán egy kis érdeke vázlatomnak. Lássuk tehát milly elemek működnek körünkben? 'S milly erők szüleményei lesznek az eredmények, mellyeket majdan „p á r t a l l a n“ tudósításink tartalmazni fognak, mellyekért mindenkor és mindenütt isten és ember előtt a' felelősséget elvállalni legkissebbé sem vonakodunk.

Volt egy kora uraim! e' megye politikai életének, melly noha legördült az idő végtelenébe, még mindig lelkesülve tekintünk vissza reá 's emlékére felkellobadoznak a' lelkesedésnek fenmaradt szikrái; de fájdalom! megtörnek azok a' „g ú n y é s r é s z v é t l e n s é g“ dermesztő fagyától. E' boldog kor egy férfit tartott birtokunkban, ki mintha „B e n t h a m“ józan taktikája irányozta volna cselekvőségét — bámulatos ügyessége 's helyes tapintata által a' közbizalom emberévé emeltetett. 'S így lön, hogy minden színezetű párt szívéhez bírván a' kulcsot, míg egy felől a' morális erőt öszpontosítani tudta, más részről annyira bírta korlátozni, hogy a' legkényesb tárgyak minden kellemetlen öszszekoczczanás nélkül partra szállítottak. És mind e' mellett ő maga önté leginkább tanácskozáskba a' lelkesedést 's voltak közgyűlésink, mellyeknek egyikéről tán nem önként mondá el „gr. Sz é c h e n y i I s t v á n“, hogy az urak gyűlése, országgyűlés. E' férfit Vidos J. akkori első alispánunk 's legszívesb barátunk volt. Ő eltávozott 's vele e' megye nyilvános életének virágai hullottak le 's most nagy részt a' közönyösség árnyékol bennünket. Mutakoztak ugyan ez idő óta is néhány bár keserű kifolyásai a' tiszta keblek érzelmeinek; de milly eredményhez juttatának? főlöleg emlitenem. Míg végre megtanultuk „H e r d e r“ azon állításának igazságát, miszerint a' körülmények hatalma alatt a' legbuzgóbb akaratnak is meg kell hajolnia. 'S nem is erőködünk. Mert, hol az elveken vásárlott — nem mondom nép-vagy osztálykegy a' birtokosok csak egy intésére „k e g y e t l e n s é g e“ demonstrál ellenünkben; hol mint mondva volt, mi, kiket kidobással fenyegetének, valánk az ingerültek mert önvédelmünkre felszólalni bátorokodtunk; hol a' legutolsó nem adózó nemesből a' legelsőig azon hitben erősitették meg bizonyos zavarosban halászni szerető urak által, mit eddig magok sem tudtak, i. hogy ök egytől egyig már oly okosak, miszerint nekik a' „c a p a c i t a t i o r a m á r s e m m i s z ü k s é g ö k“ azt ugy véljük még most, míg valamiféle körülményink el nem fordulnak — ha csak megtűrhetjük, a' hallgatás legtanácsosabb.

Addig uraim! míg a' dolgok nem így állottak; míg csupán a' kormány ellen kelle szót emelni 's néhány szóval és csupán szóval becélegedhetünk; míg egypár kikeles valamely parancs ellen elég volt az üdvösségre, elég arra, hogy a' dicsőség szárnyain hordozza nevünket az ábrándos felületességeket oly annyira megszokta

*) Jövöre azonban a' legszívesb bizodalommal kérjük a' megkezdett nagy becsü levelezés folytatására. Az országgyűlési tárgyalomaz miatt készt eddig e' becses ismertetés közlése, mi a' tisztelt beküldő urtól bocsánatot reménylünk. Szerk.

magyar világ: — nem kell mondanom, hogy sokkal nagyobb szám akará magát szabadelvűnek tekintetni. De mióta a' dolgok oly igen megváltozának; mióta a' lengeteg népkégy más párthoz szegődött 's mi teti-és áldozatra szólítottánk fel 's oly tárgyak fejtegetésibe is merülünk, mellyek az édes „e g o n a k“ csak ugy ígérnek hasznót és dicsőséget, ha az az édes „e g o“ is nem restel valamit nélkülözni 's mióta mint mondám — azon jeles férfiú körünkől eltávozott, biz uraim! azóta . . . mi is igen megfogyatkozánk. Az elvek, mellyekért küzdöttünk, népszerűtlenné lönek és pedig a' választási erő most is csak a' köznemesség, tehát a' nem adózók kezében 's az isten szerelméért ki fog csudálkozni, hogy ez oly sokat változtat a' dolgon? . . . De véteknek tartanók ezt általányosságban elmondani a' nélkül, hogy a' többször dicséretesen működött szabadelvű párt lelkes és csüggedhetlen szorgalmu embereit, kik de csak kik annyi martyromság után is következetesek maradánek, ki nem emelők. Azért kétszeres hála ezeknek: a' vétek csábjai közt tisztán állani legszebbike az érénynek. —

A' fentebbiekből láthatjuk, milly elemek folynak nálunk a' tanácskozáskba 's milly érdekek lappangának sokszora leges legczifrább álarczok alatt. 'S valóban az elfogulatlan vizsgálódónak, ki nemesak amúgy felületén tekint át a' dolgok lényegének, lehetlen azon meggyőződést nem érlelni lelkében, miképen a' köznemesség között bor által gyakorolt demoralisálást a' felsőbb rend egy részinél a' magát az örök igazságot is kikámpuló „ö n z é s“ gyakorolja. Ugy van uraim „ö n z é s!“ 's innét könnyen magyarázható az is: miért azok, kik morális erővel hatni nem tudnak, észnélküli „p r o c l a m a t i o k k a l“ ingerelvén fel a' szegényebb kiváltságos osztályt, még physikai erővel is aratnak győzelmeket 's önmagoknak dicsőséget (???) meg nem gondolván, milly nagy áron vásárlották azt! . . . meg nem gondolván, mikép e' dicsőségükben foganszott meg azon áka a' sorsnak, melly a' jövőnek legszebb remény-virágát szaggatá ki a' nemzet életkertjéből. 'S vajjon lesz é jövendő, melly a' most elszalasztott pillanatok ismét kezünkbe juttatni fogja? A' virágnak, fának tavasza megjö ismét maga idejében 's ha egyszer nem, másszor kifejtetheti bimbaját; ha egyszer nem, másszor felkoszorúzhatja lombjait. Nem így a' népek életében. Ezek tavasza csak egyszer virul. A' kínálkozó alkalom gyorsan 's visszahozhatlanul szokott elröppenni a' gyávák birtokából 's ha nincs lelkesedés, nincs mellege az érzelmenek, melly a' megérett magvat táplálja: el fog az végkép porlani 's az emberiség és honfiúság igényeinek örökre adósak maradunk. Rég bebizonyított állítás 's nem is lehet másképp — miként egyik nemzet hatalmának romjain épül meg a' másik dicsősége 's ezen igazságnak mi is alá vagyunk rendelve. 'S mert a' nemzet hatalmát, erejét, uraim megengedjétek! — én a' n a k s z i v é b ö l m é r e m : a n n y i t é r a z, m e n n y i r e f e l l e k e s e d n i t u d : bizony ismerve állásunkat e' tekintetben is méltó okunk van elszomorodni. . . . Vagy tán mi önzéssel 's aluszékony pangással akarjuk megczáfolni a' derék Herder azon állítását, miszerint az emberi szellemnek a' világ megjavítására czélzott csendes haladása alig egyéb agyunk ábrándjánál?! . . . O uraim! . . . De majd meszsze is mentem! . . . Nincs tehát mint felebb mondám, kellő hevünk nyilvános életünk parlagán, vagy ha volna is egy kevés, nincs taktika, melly azt feutartva megójon bennünket a' keserű bántalmaktól 's így történik, hogy vagy leverten elfáradt türelemmel küzdünk bizonyos veszteségért; v. elfojtva méltó fájdalomunkat hallgatás bünébe esünk mint mondám lelkileg a' jövőben keresvén menedéket.

Utolsó közgyűlésünk septemb. 28án volt. Ez egygyedül a' finansialis munkálat, a' taglalás ára“ hivattott öszsze; de mondhatom meg is t a g o l t a t o t t u g y annyira, hogy elhalt belé. K. F. az ismért proclamatioró ujlag elővevő gyakorlott „mesterségét“ 's dörge delmes és morgadalmas felszólításban előadá a' vesztélyt, melly a' hazát ujlag fenyegeti 's felszólítá ns társait, hogy az ábrándozó korszellemisták ellen vedelmezni az alkotványt a' fenirt gyűlés napján el nemulaszszák. Ne hogy e', „korszellemesek annyira kicsávázák az ősektől maradt szabadságot“, hogy egy más osztály befogadtatásával az „ösi vér“ megszeplősítve legyen. A' terem fuladásig tömve volt, főispáni helyettesünk ö nga elnöklése alatt megkezdett a' tanácskozás a' fizetünk vagy nem fizetünk felett. Első Cz. gr. szólt fel, ki előtte volt nap Sopronymegyéből hasonló mütéttel dicsőségét hozván magával a' tőle már annyira megszokott hangon 's modorban előadá, mikép a' népet nevelni még kora; a' vaspálya azon egyetlen hegy miatt nem létesíthető . . . csak az egy hyp! Lekaba ik az, mit

ajánlani mor. K. Imre emel fel 1 s ő a' kihívásra dobott keztyűt 's midőn az érintett szónokot kellő satyricus modorban, tönkre silányította: igen nagyon is kezdett morogni hátunk mögött a' határozni szokott tömeg 's többi közt a' „f o g d m e g“ szó nem legbarátságosabb értelmével többünknek nem igen nagy kedve levén megbarátkozni, felhívók a' megyei főügyészt a' történetendők figyelemmel kísérése végett. Erre Sz. J. állván fel ügyvivőül a' köznemesség mellett, elég vakmerő volt bennünket, kik önvédelmünkre szólalánk fel, ingerültségről vádolni; de I. J. tb. által értésére adatott, mikép önmagát védelmezni az állatnak is szabad 's ha mi épen nyakunkat oda nem tartjuk is, „itt a' fejem vágd, le“ 's használjuk a' törv. védmódot: bennünket ingerülteknek nevezni nem lehet. Ezután higgadtan folyt a' tanácskozás. Szóltak többen: a' lelkes Sz. M. kívül, ki igen érthetően rajzoló jóvendőnk, G. L. köztiszteletű t. bírák 's b. mig v e g r e Sz. J. megsokalván a' hallgatást előbbi modorában előadá, mikép „itt n i n e s h e l y e a' capacitatióknak“ 's ő felszólítja az elnököt: mondja ki a' „nem fizetünk“ hatalmas szótát. Mi természetesen harsány helyeslést idézett elő 's az említett jó ur érdemeinek koszorujába újabb bíbók fűződtek, mellyek hiszszük ugyan hogy fognak virágozni; de fájdalom! a' jóvendő rovására. Ezután egy pár sürgetős tárgy vétetett elő, mellyek meghaladtával bezárattak a' dícsőséges műtét, miből nem több tanulság szívárgott, mint az, hogy a' fenirt proclamáló ur jóformán csak eszköze azoknak, kik a' bokorbul mindig jobban is jobban kezdik kitologatni fejeiket. — Oct. 13. vezettetett be megyés püspökünk Balassa Gáb. új hivatalába. Csak úgy özönlött a' sok üdvözlő vers mindenfelé 's az esti világitások meglepők valának. Kivilágítottak a' megyeház is; de csak kívülről első alispánunk által 's pedig mint halljuk ez maga költségin történt, miután a' szegény adózókat így — sine me de me — gyűlési határozat nélkül illy költséggel terhelni lelkiismeretes dolognak tartja. . . Ez valóban igen dícséretes 's illő is, hogy mit magunknak nem akarunk, másnak ne tegyünk! A' g e n i a l i s szónok t. G e g ő Elek m. tud. társ. lev. tag halála köz-elérzékenyülést szüle vidékünkön, melly a' „Gyöngyös partján“ olly örömmel hallá énekelni egykor az érzékeny szónokot, kivel a' sors olly soká megbarátkozni nem tudott. Mi, kik közelebből ismertük őt, munkáinak szeszesezésére 's kiadására egyesültünk néhányan. Vajha m. Zichy gr. — kinek birtokában most vannak — azokat átengedni sziveskednék. Béke az elhunyt porainak, üdv szellemének, mellynek árnyékát becses munkáiban olly meleg kebelrel adá át a' nemzetnek.

A R A Drul F. év február 15dik 's következtetett napjaiban városunkat jégtorlás következtében előntött rendkívüli vizár tudomása levén már a' tisztelt közönségnek, alulirt választmány, addig is mig eljárását tökéletesen befejezendvén, annak közhirrételetét végjelentése nyomán eszközölhetné, részint öngazolása, részint a' t. közönség megnyugtatósa tekintetéből szükségesnek látja a' borzasztó elem-okozta károk 's az e' károk pótlására befolyt jótékony adomány, mint szinte a' károkhoz képest aránylag kiosztott segély mennyiségét is ezennel hivatalosan kimutatni. Ugyanis a' még egész erejű jég városunk alatt az ugynevezett Karolina-sziget előtt megtorlódván, 's a' honi folyókat sebességben különben is felülmúló Maros kiszorult habjai az áradást gátló és szét nem rombolhatott magas töltéseket alig képzeltető gyorsasággal túlhaladván, városunk főleg alantabb fekvő részeit olly annyira előzönlék, hogy azon helyeken lakó egytől egyig szerencsésen megmenekült embertársaink kihordásán túl egyéb holmiknek a' legveszélyesb helyekről megmentetésére, részint azért, mivel oda még az elem ellávoztával is a' megmaradt víz kicsinysége miatt dereglyével, a' sár feneketlensége miatt pedig szekérrel bejutni nem lehet, kevés segítség maradván, azon tetemes károkon kívül, mellyek a' második segélyosztás után benyújtott, majd 700ra menő folyamodványban újabban bejelentvén, még most vizgálat alatt léteznek, a' becs végett kiküldött tanácsnokok hivatalos jelentése szerint következő károk történtek; jelesül:

- a) házakban és szerszámokban mint első rendű . . . . . 85,686 ft. 38 kr.
  - b) Butorokban 's egyéb természetben mint második rendű . . . . . 41,384 ft. 2 kr.
  - c) Városkára a' rendkívüli költségekkel . . . . . 21,060 ft. 17 1/2
  - d) Tehetősbebenem jelentett de tudva levő károk . . . . . 82,769 ft. — kr.
- A' kár e' szerint teszen összesen 230,870 ft. 57 1/2
Melly két első tételben foglalt kár városunk leg-

szegényebb sorsu lakosít érvén, miután azok házait a' viz ledöntötte, szerszámaikat, butoraikat, télen át gondosan megtakarított élelemszereiket 's egyéb természetvényeiket részint elrablotta, részint haszonvehetlenné tette, szóval, őket csekély mindenüktől megfosztotta, rájuk nézve annyira súlyos és nevezetes, hogy a' felebaráti szeretetből eredt nagylelkű adakozások igen is szükségesek valának. Nem is hiányzott a' részvét, mert már a' vésznapok alatt egyrészt még a' fölszólítást is meg-előzőleg, a' közelebb fekvő mezővárosok és helységekből, lelkes előljárók buzgalma következtében küldött élelmi szerekon fölül, hajlékaikból kiszorult 's egyéb vagyontól megfosztott szerencsétlen lakosink számára csak hamar nevezetes pénzbeli mennyiség küldetett. E' kegyes szívből eredt adakozások közül különösen kiemeljük először is Mária Anna Karolina fős. királynéknak 600 ezüst forintos legkegyelmeseb adományát, továbbá Bohus-Szögyényi Antónia és Pascho-Majthényi Izabella ő nagyságuknak, kik e' rendkívüli elemiszülte nyomor hallatára segélygyűjtés végett aláírási ívet nyitván, semmi fáradságot nem kímélve, példás buzgalommal 5992 ezüst ft 20 krt szerzésre össze, nevezetes gyűjteményt kiemeljük m. b. Szina György 2000 p. ft és b. Rothschild ur 500 p. ftből álló adakozását; nemkülönben tek. váradi Török Gábor arad megyei másod alispán 's jelenleg országgyűlési követurnak, Pozsonyban a' haza dolgai elintézésével járó halmos gondjai közt is meleg szível gyűjtött 1398 p. ft 38 krt tevő küldeményét, mellyből azonban 200 p. ft. Bohus Jánosné ő nagys. utóbbi gyűjteményébe — az külön nem említettvén, — van fölszámítva; végre Janisch József budapesti német hírlapszerkesztő ur 1464 p. ft és 20 krra rugó gyűjteményét. A' többi érdemes adakozó és gyűjtők neveit, noha azok itt helyben koronkint kinyomattak, 's a' kerülettel tudatvák; — a' végjelentés közlésekor szinte részletesen kiirandónak ígervén, f. e. sept. 23ig a' befolyt adakozványok összege teszen: 49,137 p. ft és 5 1/10 krt. Ebből jelen évi aprilis 9ik és 10dik napjain a' városház előtt föllállított nyilvános sátor alatt nagy számu közönség láttára 6210 p. ft; f. évi jun. 26. és 27ik napjain pedig a' szentháromság előtti téren hasonló nyilvánossággal a' nemes tanácselő választott polgárokól álló küldöttség által Bohus Jánosné ő nagys. személyes jelenlétében 14,651 p. ft 5 1/10 krt szétosztásul kitétvén, csak annyiban nem osztattak ki, mennyiben némelylek, tehetős létüknél fogva illetőségüket föl nem vevén, azok ismét benmaradtak, 's az azóta befolyt ajánlatokkal együtt, 1353 p. ft 22 krtban, mellyek tetteleg a' pénztárban vannak, a' főn említett vizgálatok befejezésével kiosztandók lesznek. Ezek szerint valamint a' kár, ugy a' befolyt adomány-mennyiség is, 's valamint a' már kiosztott, ugy a' még ezentul kiosztandó maradványösszet is kimutatva levén, erkölcsi legnemesb kötelességét hiszi teljesíteni, midőn mind azon hű keblűeknek, kik Arad károsult lakosítfelebaráti szeretetből csirázott jótékony adományukkal 's nem kímélt fáradság mellett gyűjteményükkel nagylelkűleg kegyesen fölsegíteni méltóztattak a' szenvedő emberiség 's enyhített nyomor nevében ezennel leghálásb köszönetét nyilvánítja. Az e' tárgyban munkálkodó középpontválasztmány. Kelt Aradon nov. 6dik napján 1844.

Hazai termékek ára f. évi Leopoldi vásáron köv. volt; tímó fejté mázs. 7 fr.; ántiszé: 8—18 fr.; dárdanyé, rozsnai: 12—12 fr. 30 kr.; lipitai: 11 fr.; regul. antim. 27 fr.; erdélyi aranyglété: 12 fr. 30 kr. — 14 fr.; 20 fokú rozsn-pályinka akója: 4 fr. 12 kr. — 4 fr. 48 kr.; törköly és seprűpályinkáé: 6—6 fr. 48 kr.; bánági szilvápályinkáé: 9 fr. 30 kr. — 11 fr.; szerémié: 13—14 fr.; 30 fokú borszesz. foka: 12 kr. — 13 kr.; term. kőrösbogár fontja: 1 fr. 6 kr.; toll mázs. fosztatlané: 16—78 fr.; fosztotté: 40—140; fr. pehelyé: 100—160 fr.; író-toll ezre: 48 kr. — 1 fr. 12 kr.; ökörbőr párja: 12—26 fr.; tehénbőr: 14—18 fr. 30 kr.; jöbbőre: 6—10 fr.; bakbőr: 4—5 fr. 30 kr.; szarvasbőr: 6—12 fr.; őzbőr: 1—2 fr.; borjubőr: 2 fr. 24 kr. — 4 fr. 48 kr.; juhbőr: 1 fr. 24 kr. — 3 fr. 12 kr.; magyar juhbőr: 1 fr. 36 kr. — 3 fr. 12 kr.; bánagyőr: 48 kr. — 1 fr. 36 kr.; kecske v. gödöllyebőr: 48 kr. — 2 fr. 24 kr.; borz: 2—3 fr.; rókaé: 3 fr. 12 kr. — 4 fr.; farkasé: 2—10 fr.; nemesnyesté: 5 fr. 30 kr. — 6 fr. 30 kr.; könyesté: 5—6 fr.; vadmaeskaé: 2—3 fr.; fekete maeskaé: 48 kr. — 1 fr. 12 kr.; nyulbőr 100 db: 20—30 fr.; édeskömény: mázs. 7—10 fr.; halzsír: 16 fr.; sárgítófáé: 4 fr. 15 kr. — 4 fr. 30 kr.; tiszta buza pozsonyi m. 1 fr. 28 kr. — 1 fr. 48 kr.; kétszeresé: 56 kr. — 1 fr. 4 kr.; rozse: 56 kr. — 1 fr. 4 kr.; árpaé: 44—48 kr.; kukoriczáé: 1 fr. 20 kr. — 1 fr. 24 kr.; kölesé: 1 fr. 18 kr. — 1 fr. 20 kr.; kifőzött 's fonott lőszőre: 44—48 fr.; hosszú nyersé: 69—72 fr.; rövidé: 32—35 fr.; finom rongyé: 6—8 fr.; középszerűé: 4—5 fr. 48 kr.; közönségesé: 2 fr. 30 kr. — 3 fr. 48 kr.; apatini gerebenzett kenderé: 16—32 fr.; nem gerebenzetté: 7 fr. 36 kr. — 9 fr.; bánági fejté: 22 fr.; sárgáé: 18—21 fr.; barnáé: 15—17 fr.; sonkolyosé: 19—20 fr.; rozsnaié:

22—24 fr.; szarvaszaty száza: 36—40 fr.; ökörszarvé: 22—24 fr.; bívalyé: 18 fr. 30 kr. — 21 fr.; tehéné: 10—12 fr.; marhaköröm ezre: 7—12 fr.; szarvasesé: 3—12 fr.; ó gubacs 120 fős kábe első rendű: 7—7 fr. 30 kr.; új 150 rendű: 6 fr. 15 kr. — 6 fr. 36 kr.; 2od rdúé: 5 fr. — 5 fr. 45 kr.; 3ad rdúé: 3—4 fr.; bengebogyó mázs.: 7—10 fr.; köménymagé: 16—17 fr.; fla. asztalos enyvé: 16 fr. 30 kr. — 17 fr.; közép finomé: 15 fr. 30 kr.; közöns. 10 fr.; repezeolajé: 11 fr. 15 kr. — 11 fr. 30 kr.; finomítotté: 12 fr. 45 kr. — 13 fr. 15 kr.; lenolajé: 16—17 fr.; fejtér hamuzsír: 10 fr. 30 kr. — 11 fr. 15 kr.; kékesé: 9—10 fr. 30 kr.; közöns. kéké: 8 fr. 20 kr. — 9 fr.; barackmagé: 15—16 fr.; luczernamagé: 15 fr. — 17 fr. 30 kr.; stájer-lóheré: 18—20 fr.; lenmag pozs. m. 2 fr. 30 kr. — 2 fr. 45 kr.; téli repezemagé: 2 fr. 30 kr. — 2 fr. 36 kr.; sáfrány mázs.: 32—36 fr.; egygyiretű finom gyapjúé: 117—125 fr.; középfinomé: 90—115 fr.; középszerűé: 70—88 fr.; közöns.: 46—68 fr.; kényiretű téli finomé: 65—89 fr.; középszerűé: 52—64 fr.; közöns.: 40—52 fr.; bánagyapjúé: 62—136 fr.; bőrgyapjúé: 62—110 fr.; tímó-gyapjúé: 30—67 fr.; bánági kézzel mosotté: 33—29 fr. kézzel mosott fűrtös magy. gyapjúé: 27—30 fr.; usztatotté: 27—29 fr.; feketé: 20—22 fr.; vajé: 26—28 fr.; zsír: 14—14 fr. 30 kr.; slávoniai nyerselyem fontja: 10—10 fr. 30 kr.; disznóserte mázs.: 100—180 fr.; szalonnáé: 12 fr. 48 kr. — 14 fr.; szedi szappané: 10—11 fr. 30 kr.; dobány tiszamelléki 150 rdúé: 14—16 fr.; 2d rdúé: 8—12 fr.; debőri rdúé: 15—18 fr.; 2 dr. 8—10 fr.; 3d rdúé: 6 fr.; p e e s i 150 rdúé: 8—9 fr.; 2od rdúé: 6—7 fr.; tekeresé: 3—4 fr.; olvasztatlan fagygyúé: 14 fr.; olvasztotté: 17—19 fr. 15 kr.; bánágié: 17 fr. 15 kr. — 18 fr. 12 kr.; erdélyié: 18 fr. 36 kr. — 19 fr. 30 kr.; oláhországié: 16 fr. 30 kr. — 17 fr. 20 kr.; rozsnai sárgaviaszé: 80—84 fr.; bánágié: 80—84 fr.; tokaji aszú átalagja: 80—120 fr.; ménesi akója: 20—100 fr.; udai ó vörösé: 4—12 fr.; újé: 3—3 fr. 30 kr.; fejtér óé: 3 fr. 30 kr. — 8 fr.; újé: 2 fr. 30 kr. — 3 fr. 30 kr.; kőbányai óé: 4—10 fr.; újé: 2 fr. 48 kr.; hegyi vörös és fejtér óé: 4—15 fr.; újé: 3—4 fr.; síkföldi vörös és fejtér: 2—2 fr. 30 kr.; term. fejtér borkó mázs. 13—15 fr.; vörösé: 11 fr. 30 kr. — 12 fr. 30 kr.; alcaan-gyöke: 5 fr. 15 kr. — 6 fr. 15 kr.; mályváé: 9—10 fr.; enuláé: 6 fr. 30 kr. — 7 fr.; szappanfúé: 6 fr. 30 kr. — 8 fr.; aszalt szilváé: 4—6 fr. Aigner Ferencz első, Mitterdorfer János másodéknk. ss. kk.

A m e r i k a.

Oct. 18kán az Erie tó vidékén borzasztó vihar dühöng, melly száz meg száz apróbb nagyobb ladik 's naszádot forgatott föl 's zúza darabokra a' közel partok szirtein; mi közben tömérdek ember veszté életét, mások meg szatócskodó éltek fő kincsét azon kis vagyongkát, melly hullámsíra sülyedt. Ehez járult még egy egy más körülmény, mi által nem egy, ki biztonságban vé é magát, övéit 's birtokát, hirtelen haláltól látta magát körülvéttelve, mi elől csak kevesen menekülhetek; ugyan is a' fölkarbácsolt vizelem szörnyű sebességgel magosra dagadva meghaladta partjait, és gátak világitó-tornyok 's egyéb épületeket lerombolva ragadtott magával mindent, a' mi közelébe esék. Egyik főbb vasutvonal részint beiszapolva, részint több helyen megszagattatva haszonvehetlenné lön; a' híres Erie csatorna pedig legalább 10 ezer dollárnyi kárt szenvedett. Ez orkán közepett folytonos halálfelelem közt lebege több mint 400 ember, kik Palmer Julia' nevű gözöson, egész éjszakán át ide 's tova hányattak, minden pillanatban várva a' legirtózatosb végenyészetet. V iradat felé 13 lovat eresztettek a' háborgó hullámok közé, ez által a' hajó terhét könnyítendők, 's nem minden örömnélkül láták uszva mint éré el azok közül 12 a' közel partokat. Mexicoban egy francia hajós legényt a' bíró elfogatott 's azt nemzetiség szülte gyűlölet következtében minden kigondolható szitkokkal illeté, később pedig majd halálra vereté; az itteni francia consul megszüntete azonnal minden közlekedést a' helybeli hatóságokkal, 's az esemény fölül saját kormányát tudósítá. Egy kisebbszerű gözös katlana szétpattanván, a' hajón voltak közül mintegy 80 részint azonnal agyon zuzatott, részint tetemesen megsebesítetett.

Spanyolország.

Nov. 11d. nyújtotta által a' congressus küldöttség Izabellának a' válaszfelírást Someruelos marq. köv. szónoklata mellett. Sennora! a' követi kamra nagybecsű 's diszteljes megbízásából átnyújtjuk a' feleletet azon beszédre, mit fels. a' kortesben elmondani 's általa az országgyűlést megnyitni méltóztatott. A' követe, felséged hű alattvalói, higgadtan fogtak tanácskozni, kitartással dolgozni és közremunkálni, hogy fels. üdv szándokait teljesüljenek; olly tiszta hazafisággal, szeplőtlen hűséggel, mint millyen mély tisztelettel értették fels. dicső szavait. Fogadja kegyesen fels. a' nép választottinak azon forró ohajtását, hogy a' mindenható felségednek hosszu és szerencsés kormányzást engedjen; nyujtsa világosságát, mikép fels. 's a' kortes azon meggyőződésre Jussanak, hogy kiirtsák a' forradalmat, megnyugtathassák a' kedélyeket 's megszilárdítsák a' békét, hogy áldott gondviselése 's fels. bol-

dogító kormányzása alatt oly virágzó és gazdag legyen a nemzet, millyenné leendését fels. ártatlansága 's erénye, elődei vallásos szelleme 's a spanyolok engedelmessége után megérdemli. Mire a királyné köv. válaszolt: „Az önök által nyilvánított érzelmek illők a nemzet követelhez. Örömmel fogadom kívánatokat, mik enyéimmel minden részben öszhangzanak. Ohajtom, mint önök, hogy országunk a mindenható kegyelmével oly virágzó legyen, mint azt őseink szent vallásának pártolása, az alkotvány szilárdítása 's népjólét biztosítása által megérdemli.“ Midőn a királyné trónjáról leszállt, a követség minden tagjait bájoló nyájassággal köszönté, kik őt szobáig kísérvén szerencsések voltak elválásukkor kezeit megcsókolhatni. Ezen szertartáson Narvaez volt jelen; és a királyné pedig, ki hasonló alkalmakkor nem örömezt tágít fens. lyánya oldala mellől, hányzék. A statusreform bevezetése el van már fogadva 's a statusreformi általános vitákat az elnökség, több tag ellenzése dacára, kik nem híjában szándékoztak kidolgozni legjobb status-elméleteiket, befejezte. Azon hosszadalmas előadások közül, miket e tárgyban részint szónokoltak, részint olvastak, kettő érdemel említést: Tejada 1834d. igazságügyi status-tíkoknak beszéde 's Martinez de la Rosa szövéltása. Amaz a nemesség 's egyh. rendnek hajdani politikai állását követelte vissza, hön kikelt a nemzeti jószágok eladatása ellen, absolutista programot hirdetett 's beszédét azon elnöki észrevétel követte: ne csapongna tul a kérdés körén. A miniszter pedig az estatuto real mint az 1837d. alkotvány pártíveit ellen emelt vád czáfolására intézett terjedelmes szónoklatát azon nyilvánítással végezte: „hogy a szabadelvű spanyolok, az alkotványos trón védői 's Tejada rendszere közti választófal oly örvény, mely az absolutismus mögül forradalommal fenyeget, a forradalom mögül pedig absolutismussal. A miniszterség jelszavai: „Izabella és alkotvány!“ Ez igen szép, csak az a kérdés, hogy tisztárai nevében teljes biztossággal nyilatkozhatott e így a miniszter? az Eco legalább készülében levő miniszteri módosításról akar tudni, miszerint Martinez és Mon kilépnének 's amannak helyét Brabo foglalná el. Ez valóban egy eddig még leplezetlen visszahatásra lenne jeladó. Vajha ne sietnének nyakra före a vezér hatalmaskodók. Az ország minden szöge zuga politikai forrongás gyűlhelye. Cadizban kézművesek szövetezésével van az egybekövte 's annál veszélyesb. A szabók adtak jó példát, kiket cipészek 's ácsok követtek. Az elfogottakat, kik mintegy 16 vannak, arról vádolják, hogy egy hadnagyot is kísértettek részükre csábítani 's Espartero nyilatkozványának több példányait fődözték fel nálok; ugy látszik, hogy a katonaság közt veszélyes szándékok még nem harapozott el; miután azonban jutalmat tőnek — közembernek 640 realt, tisztnek előléptetést — ki csábított fölfedez. ezen körülmény nem csekély jele, hogy a katonaság hűségében nem vélnék teljes biztosságot. — Prim pörében a hadi tszék öszszesült. Shelly tábornok azon szempontból, hogy az engedett idő nem volt elég a pörbeli irományok alapos áttekintésére, kérte: engednék meg Primnek, miszerint védhesse magát; mit megnyervén, Prim ezen gyalázatos vád ellen ünnepeles ovást tőn; az ellene használt tanukat nyomoru megvásárolható teremvényekül bélyegzé, kiket sokáig nem tartottak méltóknak, hogy a seregben szolgáljanak, 's kik közt Alberrit háromszor küldék el szolgálatból; 's becsületét minden illyes gyanu ellen hatalmasan védte. Utána még négy vádlott szóla. Mire a vitaközlés befejeztetvén a tszék titkos tanácskozásra vonult, mi éjféltanáig tartván Primet rangja és diszei megtartása mellett 6-, a többit pedig 2 — 3 évi várfogságra ítélte. —

Anglia.

Grover kapitány Wolf ténitőnek mult számunkban említett levelénél korábbi tudósítását közli, mit Wolf még juliusban irt Bocharából. A levél szavai ezek: Drága barátim! Stoddart és Conolly bátor tiszteinknek vére, ugy Fodderwise német, Naselli olasz, 's néhány görög előkelő férflué Bocharában ontaték ki a khán parancsára. Mi több! 200 ezer perzsa nyög itt rabszolgaságban. Európa emberbaráti! fogjatok munkához és szabadítsátok meg o' szerencsétlen rabszolgákat súlyos lánczaikból. Bochara szép trntomány. Adjatok szabadságot a rabszolgáknak, vallást 's erkölcsiséget a lakosoknak! stb. Néhány hónapja, szintzen kapitány hívá fel Aberdeent 's általa az angol kormányt a bocharai khán megfenyítésére 's e tárgyban cselhoz vezetó tervet is közölt, de siker nélkül, alkalmasint mert egy közép ázsiai főnök megfenyítettése, a Hindukon innen, még a hatalmas Angliának is terhes feladat. A Standard általunk is közölt azon tudósítását, hogy Bulwer Martinez Espartero-

nak Londonbul oct. 26d. történt ellillantáról értesíti, szintén említett lapban egy levelező az által czáfolja meg, hogy Victoria hg. nov. 9d. még Londonban volt. Ezen, mint gyanítható spanyolul eredt tudósításra megjegyzendő, hogy eddig egyetlen londoni lapban sem volt szó Espartero titkos eltávozásáról. A Cronicle az egész tudósítást francia költeményül tekinti. Az egyes statusok 's China közti kereskedési szerződés csakugyan megvalósult. E napokban több vízi szerencsétlenség történt. A Themsén nov. 12d. egy új vasgőzös katlana pattant szét, mi hét embert megölt, hatot megszesített; a György-csatornán pedig Biundell kereskedő-b r i g g melly Nyugatindiaakra készült, éjjel egy amerikai hajóba ütődvén elsüllyedt; de emberhalál nem történt. Nov. 11d. éjjel érkezett a királynő férjestül Londonba, hogy jelen lehessen a Drurylane színházban egy előadáson hol jelenleg angol énekesjáték honol. Ő felsége ohajtá, hogy jelenlétéről mitse tudjanak 's a szini személyzet is e tekintetben utasíták; alig ismerték azonban meg a királynét hű alattvalóji, az elkezdett játékot tüstint ezen kiáltások szakaszták félben: el, el! a színészek t. i. a' krné, krné! isten tartsd meg stb. mi közben nem kis adagban vegyítének füttyögést, nyávogást 's több a' loyális, de nem egészen módos szabad nép lelkesülte kitérőssel. A függőnyt lebocsáták, majd ismét felhúzták 's a színészek az említett nemzeti himnuszt éneklék a közönség alázatos kíséretével: a királyné azonban kevés idő multán elhagyá páholyát kíséretesül. A M. Herald megjegyzi, hogy az angol színházi község hasonló kitérősei okozzák, mikép ő fels. inkább az olasz operát látogatja, hol illyesek nem történnek, mint az angol.

Franciaország.

Joinville 's Aumale hgek Toulonba nov. 15kén megérkeztek. A király aláírta már azon rendeletet, miszerint a kamarák dec. 26d. öszszehívandók. A polytech. iskola növendékei, elküldött társaik bevételéért fels. helyre folyamodván kedvező választ nyertek 's a kérdés alatti növendékek vizsgálataik letétele után tüstint beveendő. A miniszterségben rendkívüli munkáság uralkodik elannyira, hogy a számfölötti hivatalnokok számát is szaporítani kelle. Lacave-Lapagnet az említett kölcsönre alkudozók ostromolják. A Rothschild ház igen gyakor tanácskozányt tart, hogy a különféle alkuszokat egyezsége bírja; mihez alapos reménye van. Guizot egyáltalában nem vegyül a pénzügyi kérdésbe; mert külföldi dolgokkal annyira baja, hogy vele ugyszólva nem is beszélhetni. A miniszter érzi, hogy az ügyviselők 's egyes követek kereskedési szerződések létesítése iránt nem tettek annyit, mennyit várt, míg a vámszövetség minden lehetségest véghezvitt, hogy Franciaországot megelőzze. Mexikoi ügyek a kabinet naponkint kellemtlenebb állásba ejtik, mi még súlyosb lesz, ha valósul, hogy Berlinből lépéseket tettek keresk. szerződés létesítése iránt. A spanyol ügyekben eddig követelt elvektől a fr. kabinet szembeszökőleg hátrál. Az angol befolyás csöndesen dolgozik, de annál nagyobb sikerrel szándéka létesítése iránt. Görögország érdekében tiszta jóakarattal uralkodik 's Franciaországnak érdekében áll Görögorsz. dynastiáját minden tekintetben ótalmazni és segíni. A fourieristák és socialisták törekvései mind inkább aggasztók 's az itt ott szétszórt röpiratok, almanachok, nemesak a munkás hanem a' dologtalan osztályoknál is mély gyökeret vervén a' munkás osztálynak Ledru-Rollin 's George-Sand izgatásai által kamarák elé nyujtandó kérelmet naponként ezer ezer írja alá; szépen hangzik ugyan ezen kedvenc szó, munkarendezés' de mikép érhetni itt egységet? Fájdalom! legelőbb is a büntetőrendszerben kell nagyobb pontosságot követni, mert az ideai tapasztalás szerint a visszaesettek száma nöitlen növekvék. — A' Moniteur Algérien nov. 4d. száma több ben-szülöttet, kalifát, kaidot 's más más hivatalnokot nevez, kik Bugeaudnál udvarlani voltak, Franciaországba menendők; több aga tisztelkedék a nyugati tartományokból is, kik részint látogatoul, részint adóval jöttek. A kikötői munkálatok, mikre évenkint 1 1/2 millió frank fordítatik, egy éjszaki 's déli töltésből állnak; amaz 570 imez pedig 600 metrenyi hosszú. Ez utóbbihoz még nem is fogtak, amabból vizen fölül 290, a' vízben pedig 90 metre van készen. Ha említett sommát megkettőztetik, ugy 4 — 5 év alatt remélik, hogy mind a' két töltés elkészül, 's az erősség építése szintannyi időt igényelvén egészlő évkívánatuk arra, hogy Algir védképes hadi kikötővel dicsekhessék. Toulonban nov. 15d. végzék be Besson kapitány perét, ki Grönland gőzös parancsnoka levén, ezen hajónak a' marokkai partoknál elsüllyedteért hadi tszék elé állítottat 's rá a' tengerész-törvény 39 §t kérték alkalmaztatni, melly így szól: „mindazon hadihajó-parancsnok, ki hajóvesztésről vá-

doltatik, ha ez tudatlanságból történt, hivatalától megfosztatván szolgálatra alkalmatlannak nyilvánítottatik, ha pedig szándékosan történt, halálra ítéltetik.“ Besson fölszólítottván, mit tudna még ügyvédje előadásán kívül mondani, így felelt: én már a' szigorubb bíró előtt megjelentem, 's ezen bíró — lelkiismeretem; — 's miután ez fölmentvén semmit sem vetett szememre, most épen nem félek. A' hadi tszék egyhangulag ártatlannak ítélte. —

Belgium.

Német lapok élénken kikelnek Belgium kormánya ellen azon gondatlanság vagy tán épen lelkiismeretlenség miatt, mellyet ez a' st. tamási szerencsétlen gyarmatosak ügyére nézve tanusít; e' szerencsétlenek jobbra áldozatul esnek önhiszékenysögeknek, melly arany szinkekkel festi az új világrész bájvidékeit, és száz meg száz családot ragadva ki békés házi viszonyaiból, elcsábítja azokat 's rábírja, hogy elhagyván a' bizonyost, kétes remény fejében — sinu suo gestantes sordidos natos atque penates — tengerre szálljanak végtelen nyomor 's inségnek menvén elibe! A' sz. tamásiak sorsát legelőnkben festi egy levéltörédék, melly miután arul vádolja a' honi sajtót, hogy a' gyarmatosításra alakult belga társaság bérletteitől irt hosszú híreket pontosan közli, míg oly czikkeket, mellyek a' gyarmatosak szomorú helyzetét élethűn festik, isten tudja milly utakon elnyomatnak, mi által a' közönség elől minden ut elzáratik a' dolgok valódi állásának megismerésére nézve; az elkeseredés mogorva hangján lehető röviden elmondja azon nyomort, mellynek a' belga gyarmatok e' legfőtalabbika kitéve van. E' gyarmatszözet földjét vagy sziklarétegek, vagy dögvész párolgó posványok fődik; azon silány cserjefaj, melly egyetlen czikk, mivel a' kietlenek bővelkednek, alig érdemel annyivészedséget, mennyi kivágatására 's tűzre tételére megkivántatik. Vad, finomabb fanemei, mik kereskedés, ipar vagy élelemszerül szolgálhatnának, épen nincsenek; 's mi az anyaországba állítólag e' szigetről szállítottatik, az jobbadán szomszéd angol telepek természetvénye, mi szemfényvesztésül a' társaság által megvásároltatik. Egészségölő éghajlat, 30 foknyi hőség, szünetnélküli esőzések, gyakori égháboruk és szélvészekkel; 's ezek hű kísérfői a' betegségek száz meg száz fajai, fő tulajdonsági e' szerencsétlen földnek. E' mellett örökös harc egy részben az elüzt 's lakaikból kikazlatott ben-szülötték, más részben a' kártékony 's veszélyes állatok és bogarak minden kigondolható fajaiival, mik éjjel nappal folytonos remegésben tartják a' már alig lézen-gő lakosokat. Teheneink 's kecskéink legelő-hiány következtében éhen vesznek el; zöldség, hús, 's egyéb tápszerek idegen gyarmatokból hajón szállítottatnak hoz-zánk 'stb. Az igazgató választmány önkénye, melly hártart nem ismerő vakmerőség közt tapodja lábba a' társaság részéről kiszabott rendszabályokat, rég eltéptó mindazon kapesokat, mik minden polgári együttlét fökellékei; e' választmány, nem tudni mi oknál fogva el-üzé a' munkára egyedül képes indusok 's Caraikeket, 's kunyhóikat vak duhében hamuvá égeté; Guatimala pedig visszakövetel az azon foglyokat, kiket egy időn át ide szállított az új gyarmat erősítésére. Azok, kik földművelhetés kedviért jöttek át Európából, most százan-ként küzdenek éhenhalással; a' megérkezendők számára pedig épen nincs gondoskodás még a' legszükségesbről is. Vallás, társadalmi rend száműzötték, 's helyettük fajtalanság garázdálkodik. 'stb. Mindez oda mutat, miszerint Belgium kormánya egyes nyereszke-dők által rútul rá hagyá magát szedetni; mert a' társaság nem nyujt elég ápolást azoknak, kiket fényes igó-retek mellett csalt e' messze világrészekbe; ezenföül pedig számos család, mellyek eladva mindenüket a' gyarmati szabályok következtében előre lefizették az átszállítási magas hajóbért, most lak és kenyér nélkül vár a' Rajna partjain, mert sem hajó nem érkezik, melly őket rendeltetésök helyére vigye, sem előre oda fizetett pénzüket vissza nem kaphatják, mivel, mint mondatik, azt a' társaság földbirtokok szerzésére fordította már. Ez sorsa legtöbb kivándorlóknak, 's még is ha egy loyális nemzet kényelmes polgári állást kész biztosítani oly iparosak számára, kik hazájokban ugyszólván fölöslegek, akkor kigyót békát kiáltoznak a' cosmopoliták, 's törvényhiányt, önkényt emlegetnek.

Németalföld.

A' felső tábla azon eddigelő soha nem tapasztalt ellenszegülése, melly nélfogva a' rdi válaszfóliat szer-kezetében meg nem egyezik 's azt módosítottatni kívánja, nagy harc előjeléül tekinthető. A' külön szinezeti lapok e' tárgyra nézve majd mind egyhangulag nyilatkoznak, rosszalván az érintettük ellenszegü'ést, miután a' válaszfóliat lehetőleg tisztos modorban 's legkíméle-

tesb kifejezésekkel van szerkesztve; ezenfölül pedig a felső tábla maga nem egyszer nyilvánítja helyeslését a RRék azon nézete iránt, miszerint az alkotvány-reform indítványkép szövegére hozatni javasoltatott; ennél fogva az említett lapok természetesen látják, ha a RRék előbbi határozatuknál maradván az alkotványreformra vonatkozó pontot a följírásból kihagyatni nem engedik. De ép itt rejlik a kérdés éle, mivel a kezdemény-követelés fölülről, s annak azon magasb körtüli megtagadása alólul egyenesen annak vitatására viend: megmarad az ország egységen alapuló ősi szerkezete mellett, vagy az újabb kor divatszerű két kamrai elvét fogadja el, mi ha bekövetkeznek, bajosan tudná mély belátásu is előre meghatározni, a népképviselőt vagy kormány fogé az új rendszer mellett nyerni. 1815b. az alkotvány-tervezésre megbízott választmány kimondá, miként e felső táblának kezdeményi joga nincs, s egész hatása csak arra van számítva, hogy egyrészt mindenlehető elhamarkodásnak eleje vételessék, más részt pedig a kir. kiméltessék meg azon kellemetlen helyzettől, mellyben kényszerítve volna a népképviselőket kívánatát több ízben visszavetni, mi a nép kedélyére kedvetlenül hatna s a kir. iránti bizalmat megingathatná. Szükség itt megjegyeznünk, miszerint ugyan az orsz. alapszerkezeténél fogva külön véve egyik táblának sincs joga válasz-fölírást intézni a királyhoz, miből a népképviselőt egysége e hazában, eltérőleg Európa egyéb alkotmányos nemzetétől, eléggé kiviláglik; s innen magyarázható azon miniszteri üzenet, melly e tárgyra nézve f. hó 11 kén a RRék táblájánál fölolvastatott, s miből tudtul adatik, miszerint a Fels. semminemű válasz-fölírást, melly különvéve valamelyik kamra részéről netalán fölterjesztetnék, nem fogadand el. Németalföld békés utoni fejlődésének baráti hiszik, hogy a válasz-fölírást iránti jelen s jövőre is minden keletkezhető meghasonlásnak az által fogéleje vétetni, hogy az e tárgyra vonatkozó vitatkozások mindkét kamra tagjaiból álló vegyes választmányra bízatnak.

S z e r b i a

Szerbiából ezeket kaptuk az oct. zendülésről az eddig általunk közölték fölvilágosítására: Igaz hogy a lázadók átkeltek a Száván Szabácsnál mintegy 30an oct. 3kán, de hogy Szabácsban a nép ollykitűnő lelkesedéssel fogadta, hogy Mihályfele kormány alakult híveiből, hogy a kerül. kapitány megöletett, hogy sok lovag hozzájuk állott st. mind költemény. Átkelvén a vizen és Szabácsba érvén egyenesen a kerületházhoz men-

tek s megállván előtte reggel Skor az udvariságból kijött ker.alkapitányt, s itélőszéki elnököt megölték, a főkapitány megmenekült, mert tudni kell, hogy Szerbiában a kevés álló katonaság mintegy 500 mind Belgrádban van, s a hajduk igen kevés számauk. Az átkeltek többnyire nem politikai, hanem más holmi bűnökért már raboskodott s dolgozni nem akaró koldulni pedig szégyenlő kóborokból állottak össze, úgy hogy valami való ember nincs köztük, p. o. a vezér 23 éves a kor-mány költségén kezdte tanulni, de a z u t á n már kétszer raboskodott, ingyen élő volt, egyik társa a jagodina-i tömlőczből nem régen szabadulni posta-kocsis stb. Ezek első műve volt a kerületi pénztárt kirabolni, s hasonló szándékkal indultak a szomszéd kerületekbe is, de a kerületi főkapitány felszólítván a népet s be sem várván a belgrádi segítséget utánok ment, s Jovanovich Sztójan már negyed napra, rögtön-ítélet s nép keze által kerekken táplálta a hollókat, a nélkül, hogy a tulajdonképi népben az értelmesben undorodás-nál, s a gyávában rémüléssel egyéb érzelmeket gerjesztett volna. — Mit kívánhat a szerb alattvaló még, ez ha legfelebb 5 tallérnyi adóját megfizette, szabad ember a föld hátán, nincs földes ura, van törvénye, nincs nemesség, üzhet a mit akar, s még élénk emlékezik a török igrára. Vucsich nem Szerbiának, hanem csak jelen esetben a gaz szerbnek itélet következtében teljes hatalmu ura *) hisz másutt sem ujság a rögtön-bíráskodás! Itt Szerbiában s mondhatom annak szívében, hol lakom, minden nyugodt, a rablók közül már egy sem él, kiki dolga után lát; s az lesz valódi erényű és nagyságú kormányfő, ki miután attól szabadította meg hazáját mi fölülről nyomta, még attól is meg fogja tisztítani, mi alólul apró kényur alakban háborgathatná. — Adjon Isten e hazának bort, buzát, barmot, s a szomszédoktól békességet. Szerbia változásért soha sovárogni nem fog, sovárognak ugyan igenis némely-lyek, kik dolgozni nem akarnak, koldulni szégyenlenek, de urakodni kívánnak, s ezért valahányszor valamelyi incelkedő falatot vetve int, elég bárgyuk koczkáztatni éltöket, s elég gonoszak háborgatni hazájokat, de ez se baj, hagyján, bujjék ki minél előbb minden gyom, hogy a tisztának tiszta legyen földje.

*) Ugy de minek az irtóztató kiroztatások, miket a budai német s Augsb. Allg. Zeit. szerint számonesan csupán önkény s nem itélet következtében véghez vitetett?

Olaszország.

Azon különféle tudósítások közt, mik az Arno kiöntéséről hozzánk eljutnak, néhány igen érdekes történeti adat is foglaltatik; 1333 s 1557ben volt az áradás Florenczben s környékén olly nagy vagy tán még nagyobb mint az ide; újabb időkben pedig legtöbb kárt okozott az 1809ki; mondott években a hidak elszagatva s a város Arno melléki része 7—8 singnyi víz alatt volt, ezenkívül igen gyakran szenvedett az egész vidék, bár nem olly nagy mértékben, az Arno dulongásai által. Olaszország első tudósai törték fejüket, mint lehetne e gyakori áradások elejét venni, mellyek főleg mióta Chiana völgyén, a hanság mind tovább terjedt, egészségi tekintetben is veszélyesek kezdének lenni; Galilei, Viviani, Toricelli tervkészítésre voltak föl-szólítva, mire nézve a két utóbbitól maradtak is főn némi javaslatok. Korunkban Fossombroni terve szerint a Chiana posványok lecsapoltatvák, s maga a Chiana folyó fő ága csatorna által az Arnoval van összekapcsolva; vannak, kik leginkább e körülménynek tulajdonítják az ide vizár rendkívüli magasságát, azt állítva, hogy Fossombroni bizonyos alkalomkor eként nyilatkozott volna a Chiana szabályoztatására vonatkozólag: ha Chianát az Arno medrébe eresztitek, Florencz nem sokára tengerre válik. Közrosszalással említik azon hanyagságot, melly a szerencsétlenek megmentése körül mutatkozik; többi közt egy ladik, melly ollyanok szabályoztatására indult, kik halálremegés közt órákig dideregtek a hideg vízben, hirtelen egy közel eső kapu boltíve alá vonult, mert esni kezdett, az olasz mentők pedig szerfölött féltek az esőtől, s így be akarák előbb várni annak megszűnését s csak aztán látni új erővel napi munkájokhoz. Látni lehetne ollyanokat is, kik hónaljig vizet gázolva magosan tarták kitért ernyőjüket fejök fölött, csak hogy valamikép felül megné ázzanak. A vizkárosult szegényebb családok ápolására több jótékony társulat alakult, elől áll majd mindeniknél az uralkodó, s az udvar legtöbbje élénk részt veszen: hangversenyek, operák, tánczvigalmak st. rendeztetnek. — Kedvezőbb hírek érkeznek Olaszorsz. többi részeiből; így a Tiber okozott ugyan károkat, de mellyek a mult évekknél jóval csekélyebbek; a kiáradt folyamok lassankint ismét medreikbe vonulnak, s kivéve a hegyvidékeket, hol a hegypatakok egyre dulongnak, szebb napoknak néznek elibe.

É R T E S Í T Ő.

H i r d e t é s.

Néhai tekintetes tudós Schwartner Márton urnak, a pesti királyi tudományos egyetemen a Diplomatika és Heraldika volt tanítójának, könyvtárörjének s a bölcselkedő-kar seniorának hagyományából 100 pengő forint ajánlatuk a következő tárgyról készitendő legjobb értekezés jutalmánál:

„Indicare causas, cur regnum ab Hungaris seculo IXo in Europam conditum validius constiterit, et non aequo interierit, ac alia regna tempore migrationis gentium ab Hunnis, Gepidis, Avaribus, ceterisque populis ad Danubium et Tibiscum fundata!”

Azon értekezés, melly a jutalmat megnyeri, máshonnan e czélra ajánlatott költséggel kinyomtatatik s annak 12 példányai a szerzőnek általadatnak.

A határnap. meddig azok, kik a kitett jutalomért vetelkedni szándékoznak, értekezéseiket a helybeli királyi tudományos Egyetem nagyságos Rectorának postabér terbe nélkül általküldeni tartoznak, jövő 1815dik esztendei december 31ik napjára van kitűzve; azon nap pedig, mellyen a 100 pengő forintból álló jutalom a legjobb értekezés szerzőjének odaítéltetik; 1846ik esztendei május 1sójére határozatott.

Ollyan értekezés, melly szerzője nevét nyilván kijelenti, ezen tudományos ve'élkedéshez nem bocsáttathatik, hanem csak az ollyan, melly valami jelszót viselvéen homlokán, szerzője nevét s más öt megismertető jeleket, egy melléje kapcsolott, de zárva lepecsételt levelkébe foglalja, mellyen kívülől ugyanazon jelszó legyen írva.

Ezen tudományos vetélkedésre mind a hazai, mind külföldi tudós férfiak meghivatnak, kik értekezéseiket deák. magyar. német, vagy franczia nyelven készíthetik. Kelt Pesten nov. 13kán 1844ik esztendőben. A Schwartner jutalom-hagyományának igazgatój. Szoblahói Pálma Elek pesti királyi tudományos egyetembeli hités jegyző által.

Pusztai haszonbér.

Biharmegyében kebeleztet gészti uradalomhoz tartozó Varsány helyi mintegy 1800-, kisgyantai körülbelül 1100 holdnyi s Nagyváradhoz 4-, Gyulához pedig 3 1/2 mérfoldnyire eső s lábas jószág-tartásra igen alkalmas puszták 1845dik évi april 24től számítandó három egymás utáni esztendőre a gészti uradalom fölízst lakán 1845dik évi február első napján tartandó árverés után leginkább legelő alá haszonbérbe adandók; hol az árverési föltételek addig is megtudhatók. 1-3

Lovak árverése. Üllőhöz Pestmegyében 1/4 órányira fekvő Felső-Vasadi pusztán, b. Puteani Sándor méneséből számosb fölhangott anyakacsa, vászaltott másod-, harmad-, negyed-, s

ötödü kanczaesikók s ménék, nemkülönben Bridegroom 163/4 markos tel. eredeti angol mén, f. é. december 19 s 20kán reg. 10 órától kezdve eladók.

Föl-szólítás.

Gazdasággal egybekapcsolt kereskedésem vezértet több év óta János és Pál fiaimra bizván, éltm végnapjai közeledtével mint gondos atyának kotelességemben áll, boltom után netalán bekövetkezheto jogtalan követelések elejét venni; mire nézve ezenel föl-szólítok mindenkit, hogy bármí néven nevezhető követeléseit, mai naptól számítandó egy hónap lefolyta alatt mulhatlanul bemutatassa, hogy azokat részint kielégítem, részint fiaim előtt érvényeseknek nyilatkoztassam; mert e határidőn tul semminemű rajtam teendő követelés örökösimeit nem terhe-

lendi. Szobon nov. 21kén 1844. ör. **Luzenbacher János** budapesti polgár és kereskedő. 2-3

Köszönet s ajánlkozás. Míddön alulirt a t. pyöngyösi és szomszéd táji közönségnek jelenti, hogy majd 7 évigleni foglalkozás után czukrászboltját a folyéki nemesi Casinóépületből czélszerűn s díszesen rendezett saját lakába (megye utca a fotérről a katonai laktanyához vivó irányban) helyezte át, egyuttal legbuzgóbb köszönetét nyilvánítani bátor az eddigi kegyes pártfogásért és szives bizalomért, s a minél gyakoribb látogatást ezenul is tisztelettel kéri. Lakbér-mentesség, s a szükséges czikkeket jutányos beszerzése lehetővé teszik javendöre a megrendelendő czukorsüteményeknek eddignél olcsóbb kiállítását, minélfogva folytonos pártoltásra számíva magát a nagyérdemű gyöngyösi és szomszédvidéki közönség kegyeibe alázatosan ajánlja Gyöngyösön szolgálatra mindig kész **Krassy József** czukrász. 2-3

Gőzhajózási jelentés

folyó nov. 25kétől kezdve csak minden másod napon indulnak a gőzhajók Pestről Pozsony és Bécs felé, még pedig minden páratlan számú napon t. i. nov. 27, 29k, dec. 1, 3, 5d. sb. napján és így tovább a gőzhajózási megszünendéseig

Gőzhajó-hivatal.

Árcsökkenési hirdetvény.

A nm. m.k. udvari kinstár 1844 évi sept. 25én költ 35.313. számú kegyes rendelete következtében ezenel közhírré tetetik, hogy a mohácsi kir. sőházi épületek biztosítására következő építvények fölállítása szándékoztatik, mellyeknél mind az előforduló ácsi, kovácsi, köveési és földhordási munkák; mind pedig a megkívánt építési anyagok szállítása f. é. november 30kán Mohácson a kir. sőházban tartandó árcsökkenés alkalmával

legkevesbet követelőnek fog átengedtetni.

A végrehajtandó építvények következők:

- 1) egy ujon fölállítandó jégtörő a sőrahely felső végén;
- 2) három öbölnek sziklakövelí betöltése létező parti czölöpzet alsó végén;
- 3) a sőpajúk előtti tér minden sülyedt s kővezettől megfosztott helyei föl-töltése s kiköveztetése;
- 4) a kiszállótér előtt létező kettős czölöpornak a legkisebb dunavizállás föl-töltése két lábnyi mélységre; továbbá kettős houlókfa ráillesztése, azután a partnak 45 fokú hártant leásása és annak kövezése;
- 5) egészen új partburkolat fölállítása a sőtisztí kertek hosszában, mellynél előfordul egy sor czölöpzet a legkisebb dunavizállás fölött két lábnyi mélységre; azután a partnak rézenkinti leásása és feltöltése, és a parti karkák fölállítása; végre
- 6) egy új kertkerítésnek tölgyfoszlopokkali elkészítése.

Az összes munkákra határozott a jelenleg Mohácson s környékén létező munkadíj és anyag-ár szerint megalapított kikülfizési ár 4320 ft 33 3/4 kr. pengőben.

Ácsmesterek és egyéb építő vállalkozók ezenel föl-szólítanak, a főnemlített napon 220 pengő fnyi bánatpénzzel ellátva Mohácson az odavaló sőháznál megjelenésre s ezen árcsökkenésnél részt vevőknek, mellyhez azonban csak olly vállalkozók engedtetnek, kik ezen összes építkezést átvenni szándékoznak.

Az egyezkedési föltételek, valamint a műtervek s kikülfizési-ár naponta a mohácsi kir. sőhivatalnál megtekinthetők.

Utólagos ajánlatok csak azon esetben fognak elfogadtatni, ha az árcsökkenés eredvénytelen lenne.

Az orsz. főépítő igazgatóság által. Budán, oct. 12kén 1844. 3-3